

Saarna Kokkolassa
08.05.2011
Matti Väisänen

SEURAA SINÄ MINUA
Jh 21:15-19
(2 pääsju II vk)
Kokkolassa
(08.05.2011)

Teksti:

Kun he olivat syöneet, Jeesus sanoi Simon Pietarille: "Simon, Johanneksen poika, rakastatko sinä minua enemmän kuin nämä toiset?" "Rakastan, Herra", Pietari vastasi, "sinä tiedät, että olet minulle rakas." Jeesus sanoi: "Ruoki minun karitsoitani." Sitten hän kysyi toistamiseen: "Simon, Johanneksen poika, rakastatko minua?" "Rakastan, Herra", Pietari vastasi, "sinä tiedät, että olet minulle rakas." Jeesus sanoi: "Kaitse minun lampaitani." Vielä kolmannen kerran Jeesus kysyi: "Simon, Johanneksen poika, olenko minä sinulle rakas?" Pietari tuli surulliseksi siitä, että Jeesus kolmannen kerran kysyi häneltä: "Olenko minä sinulle rakas?", ja hän vastasi: "Herra, sinä tiedät kaiken. Sinä tiedät, että olet minulle rakas." Jeesus sanoi: "Ruoki minun lampaitani. Totisesti, totisesti: Kun olit nuori, sinä sidoit itse vyösi ja menit minne tahdoit. Mutta kun tulet vanhaksi, sinä ojennat kätesi ja sinut vyöttää toinen, joka vie sinut minne et tahdo."

Näin Jeesus ilmaisi, millaisella kuolemalla Pietari oli kirkastava Jumalaa. Sitten hän sanoi: "Seuraa minua." (Jh 21:15-19.)

JOHDANTO

- a. Tämän päivän tekstin äärellä saarnaajalla on runsauden pula, sillä tekstimme on suunnattoman rikas.
- b. Ymmärtääksemme tekstimme sanoman meidän on ensiksi palautettava mieliin Pietarin aikaisemmat vaiheet Jeesuksen seurassa.
- c. Toiseksi tekstimme sanoman ymmärtäminen edellyttää myös muutamiin kreikankielen ilmaisuihin paneutumista. Suomenkielinen käännös ei nimittäin aina pysty ilmaisemaan kaikkea sitä, mitä alkuteksti pitää sisällään. Lähdemme nyt yhdessä tutkimaan meille annettua tekstiä.

1. TAPAHTUMIEN TAUSTAA

1.1. Mt 4:17-22 kertoo, kuinka **Jeesus kutsui** kerran Gennesaretin rannalla asuvan

kalastajan, **Simon Johanneksen pojan seuraansa**. Tuolloin Jeesus oli sanonut hänelle ja hänen veljelleen Andreaalle: “Seuratkaa minua, niin minä teen teistä ihmisten kalastajia.” Ja Matteus jatkaa: “Niin he jättivät kohta verkot ja seurasivat häntä.” Simonin ja Andreaan päätös oli nopea.

1.2. Mt 16:13-20 kertoo, kuinka Simon tunnustaa Jeesuksen Kristukseksi, Jumalan Pojaksi, ja kuinka Jeesus sanoo hänelle: “Sinä olet **Pietari**, ja tälle kalliolle minä rakennan seurakuntani, ja tuonelan portit eivät sitä voita.” Ensiksi, Jeesuksen Simonille antama **lisänimi ‘Pietari’** merkitsee **‘kalliota’**, ja toiseksi, Kristus on rakentava seurakuntansa **sille tunnustukselle**, jonka Pietari lausui, ts. sille perustukselle, että Jeesus on Kristus, VT:n lupaama Messias ja Jumalan Poika.

1.3. Lk 5:1-11 kertoo, kuinka Pietari palasi myöhemmin takaisin kalastajanammattiinsa, ja kuinka Jeesus suurella sielunhoitajan viisaudella kutsuu hänet uudelleen seuraansa. Monet Raamatun selittäjät ovat sitä mieltä, että Pietari olisi siis välillä loitontunut Jeesuksesta ja mennyt tavallaan **takaisin maailmaan**.

1.4. Mt 26:31-75 kertoo viimeisen tapahtumasarjan Pietarin elämästä ennen tämän päivän tekstissä olevaa keskustelua Jeesuksen kanssa. Kiirastorstaina Jeesus ilmoittaa opetuslapsilleen, että “tänä yönä te kaikki loukkaannutte minuun; sillä kirjoitettu on: ‘Minä lyön paimenta, ja lauman lampaat hajotetaan’”, johon Pietari aina sanavalmiina ja **itsevarmana** vastaa: “Vaikka kaikki loukkaantuisivat sinuun, niin minä en koskaan loukkaannu.” (26:31-33).

1.5. Ja Jeesus sanoi Pietarille: “Totisesti minä sanon sinulle: tänä yönä, ennen kuin kukko laulaa, sinä kolmesti minut kiellät.” Pietari vastaa vielä tähänkin samaa **itsevarmuutta uhkuen**: “Vaikka minun pitäisi kuolla sinun kanssasi, en sittenkään minä sinua kiellä”. (26:34-35.)

Vain muutama tunti edellisestä, pitkäperjantaiamuna, Pietari lämmittelee ylimmäisen papin pihamaalla palavan nuotion äärellä samalla, kun Jeesusta kuulustellaan vähän kauempana. Hovin palvelijatar tunnistaa Pietarin Jeesuksen seuralaiseksi ja sanoo hänelle: “Etkö sinäkin ole tuon miehen opetuslapsia?” Tässä yhteydessä **Pietari kolme kertaa kieltää Jeesuksen**. Hän vannoo voimasanoilla puhettaan vahvistaen, ettei hän ole koskaan tuntenut Jeesus Nasaretilaista, eikä hänellä ole mitään tekemistä hänen kanssaan (26:69-75; Jh 18:17,25,27).

2. JEESUKSEN KESKUSTELU PIETARIN KANSSA (21:15-23)

Tähän saakka sanottu on ollut taustaa. Nyt käymme tutkimaan varsinaista tekstiämme.

2.1. Tapahtuman paikka ja puitteet

Tekstimme tapahtumat **sijoittuvat Gennesaretin rannalle**, mahdollisesti jopa **samaan paikkaan**, jossa Jeesus oli noin kolme vuotta aikaisemmin kutsunut Pietarin seuraansa. Itse paikkaa oleellisempi yksityiskohta on se, että jälleen keskustellaan **nuotion äärellä**, kuten

ylimmäisen papin pihamaalla viikkoa paria aikaisemmin. Oleellista on myös se, että suurin osa opetuslapsista on paikalla aivan nimeltä mainiten.

2.2. Jeesuksen kolme kysymystä Pietarille

Opetuslapset ovat **ylösnousseseen kirkastetun Herran kanssa** hänen valmistamallaan kala-aterialla nuotion äärellä Gennesaretin rannalla. Kun on syöty, Jeesus tekee Pietarille kolme syvälle luotaavaa kysymystä.

2.2.1. Jeesuksen ensimmäinen kysymys

Jeesuksen ensimmäinen kysymys kuuluu: “Simon, Johanneksen poika, rakastatko sinä **minua enemmän kuin nämä?**”

On huomattava, että ensiksikään Jeesus ei kutsu Simonia tässä ‘Pietariksi eli Kallioksi’, vaan **‘Simon, Johanneksen pojaksi’**. Tähän sisältyy Pietarille seuraava viesti: Edellisellä nuotiolla ylimmäisen papin pihamaalla sinä käyttäydyit kuin ennen seuraani lähtemistäsi tai kuin ateisti, sillä sinä kielsit minut.

Toiseksi, Jeesuksen kysymykseen sisältyvät sanat **“enemmän kuin nämä”** ovat viittaus kiirastorstai-iltana käytyyn keskusteluun, jolloin Pietari oli itsevarmana ja varmaan toisia opetuslapsia loukaten vannonut paremmuuttaan ja sanonut, että vaikka kaikki muut opetuslapset loukkaantuisivat Jeesukseen, hän ei sitä tee, hän on muita vahvempi.

2.2.2. Jeesuksen toinen kysymys

Jeesuksen toinen kysymys Pietarille oli muuten samanlainen kuin ensimmäinenkin, mutta siitä puuttuu viittaus Pietarin luuloon paremmuudestaan toisiin opetuslapsiin nähden. Tosin nytkään Jeesus ei puhuttele keskustelukumppaniaan Pietariksi eli Kallioksi, vaan **Simon, Johanneksen pojaksi**.

2.2.3. Jeesuksen kolmas kysymys

Jeesuksen kolmas kysymys Pietarille on muutoin täysin edellisen eli toisen kysymyksen kaltainen lukuun ottamatta **yhtä oleellista eroa** molempiin edellisiin kysymyksiin nähden. Mutta ennen kuin siihen menemme, on syytä huomauttaa, että vaikka Jeesuksen ja Pietarin välinen keskustelu on käyty hepreaksi tai vielä todennäköisemmin arameaksi, UT on kirjoitettu kreikaksi, ja Pyhä Henki on nähnyt hyväksi tallentaa **mainitun eron** kreikkalaiseen tekstiin:

Se näkyy seuraavalla tavalla: Kreikan kielessä on toisin kuin meillä suomen kielessä useampia rakkautta ja rakastamista merkitseviä sanoja, joiden välillä on kuitenkin merkittäviä vivahde-eroja. Kahden edellisen Jeesuksen Pietarille esittämän kysymyksen yhteydessä UT käyttää sanaa **“αγαπαιν”**, joka tarkoittaa **täydellistä, jumalallista, pettämätöntä rakkautta**. Nyt kolmannella ja viimeisellä kerralla UT

korvaa Jeesuksen kysymyksessä “**αγαπau**”-sanalla “**φιλειu**”, joka tarkoittaa oikeastaan **inhimillistä rakkautta**, ‘tehdä mielellään’, ‘haluta’ tai ‘pitää jostakin’, kuten sanakirjat sen useimmiten kääntävätkin.

2.3. Pietarin kolme vastausta Jeesukselle

Nyt palaan siihen, mihin äsken jo viittasin: Vaikka Jeesuksen kysymyksessä kahdella ensimmäisellä kerralla on jumalallista, täydellistä rakkautta osoittava sana “**αγαπau**”, Pietarin vastauksessa jokaisella kolmella kerralla on sama inhimillistä rakkautta osoittava sana “**φιλειu**”. Toisin sanoen ylimmäisen papin pihamaalla koettu oli opettanut Pietarille **aimoannoksen itsetuntemusta**. Hän ei enää uhkunut itsevarmuutta eikä kuvitellut itseään muita paremmaksi, vaan antoi Jeesuksen ymmärtää, että hän on valmis seuraamaan Jeesusta, jos Jeesus vielä hyväksyy hänet ja tekee hänelle seuraamisen mahdolliseksi. Pietari tajusi vihdoinkin sen kuilun, mikä on Jeesuksen eli Jumalan Pojan ja hänen itsensä, heidän rakkautensa ja voimiensa, välillä.

Sen avulla, miten tekstissämme **αγαπau** ja **φιλειu** -sanoja käytetään, Raamattu viestittää meille, että Pietari kieltää nyt itsensä, ei Jeesusta.

2.4. Pietarin murhe

“Pietari tuli **murheelliseksi** siitä, että hän (Jeesus) kolmannen kerran sanoi hänelle: ‘Pidätkö sinä (**φιλειu**) minusta?’ ja vastasi hänelle: ‘Herra, sinä tunnet (**ουδαζ**) kaikki; sinä tiedät (**γινωσκειζ**), että minä pidän (**φιλειu**) sinusta’.

Pietarin **murheen syy** on selvä. Sitä osoittavat sanat: “**kolmannen kerran**”. Jeesuksen kolme kertaa toistama kysymys palautti Pietarin siihen synkkään hetkeen, jolloin hän edellisen nuotion äärellä ylimmäisen papin pihamaalla oli raukkamaisesti kolme kertaa kieltänyt Jeesuksen. Nyt hän vastaavasti joutuu kolme kertaa kumoamaan kyseiset kieltämisensä.

Ehkä **toisena murheen syynä** on myös oivallus, miksi **Jeesus ei kolmannella kerralla kysy enää häneltä jumalallista rakkautta** (**αγαπau**), vaan käyttää samaa inhimillistä rakkautta osoittavaa sanaa (**φιλειu**), jota Pietari on käyttänyt vastauksissaan koko ajan. Pietari tajuaa, ettei hän pysty jumalalliseen rakkauteen eikä Jeesus sitä häneltä vaadikaan. Tätä hän ei ollut itse aikaisemmin ymmärtänyt.

Nyt Pietari sanoo murtuneena miehenä: “Herra, sinä **tunnet kaikki**; sinä **tiedät**, että minä pidän (**φιλειu**) sinusta.” Erään hengellisen laulun sanoilla ilmaistuna: “Tule niin kuin olet vaan, muuta hän ei vaadikaan.”

2.5. Jeesuksen Pietarille antama tehtävä

Jokaisen kolmen Pietarin vastauksen jälkeen Jeesus oli antanut hänelle saman **paimentehtävän**. Oletan, että jos Pietari olisi vastannut Jeesuksen kysymyksiin jumalallista rakkautta osoittavalla “**αγαπau**” -sanalla, Jeesus ei olisi antanut Pietarille kyseistä tehtävää,

sillä siinä tapauksessa hänen edessään olisi ollut samanlainen itsevarma mies kuin kiirastorstai-iltanakin.

Nähdäkseni se **asenne omiin mahdollisuuksiin nähden** Jumalan valtakunnan työssä, josta Pietarin nyt käyttämä “**φιλειν**”-sana kertoo, on Jumalan valtakunnan työntekijän edellytys kautta aikojen.

Meidän heikkoutemme **ei** nimittäin ole Jumalan valtakunnan työn menestymisen **este**, vaan pikemminkin sen **edellytys**, sillä “Jumalan voima tulee täydelliseksi heikkoudessa”. Mutta tämän edellytyksenä on oman heikkouden näkeminen ja sen tunnustaminen. Paavalikin oli oppinut sen, koska hän sanoo: “Sen tähden minä mieluummin kerskaan heikkoudestani, että Kristuksen voima asettuisi minuun asumaan”, ja “sen tähden minä olen mielistynyt heikkouteen, ... ; sillä kun olen heikko, silloin minä olen väkevä” (2Kr 12:9-10). Oma heikkous ja sen näkeminen tekee meidät Jumalasta ja hänen voimastaan riippuvaisiksi.

Raamatun selittäjät ovat epävarmoja siitä, onko Jeesuksen antamassa tehtävässä jokin merkitys myös sillä, että Jeesus ensimmäisellä kerralla sanoi: “Ruoki minun **karitsoitani**” (**αρνια**). Toisella kerralla Jeesus sanoi: “Ruoki minun **lampaitani**” (**προβατα**), ja kolmannella kerralla: “Ruoki minun **rakkaita pikku lampaitani**” (**προβατια**, diminutiivi). Jos kyseisillä sanavaihteluilla on jokin erityinen sanoma, se on siinä tapauksessa tämä: Ruoki pikkulapsiani, ruoki nuoria ja ruoki aikuisia eli pidä huolta kaikista.

2.6. Kysymys Pietarin kuolemasta ja sen merkityksestä

“Totisesti, totisesti minä sanon sinulle: kun olit nuori, niin sinä vyötit itsesi ja kuljit, minne tahdot; mutta kun vanhenet, niin sinä ojennat kätesi, ja **sinut vyöttää toinen ja vie sinut, minne et tahdo.**’ Mutta sen hän sanoi antaakseen tietää, minkä kaltaisella **kuolemalla Pietari oli kirkastava Jumalaa**. Ja tämän sanottuaan hän lausui hänelle: **‘Seuraa minua.’**” (21:18-19).

2.6.1. Pietarin vyöttäminen

Tähän asti Pietari oli ollut niin aktiivinen ja toimelias, ettei hänen omakaan järkensä pysynyt aina vauhdissa mukana. Jeesus antoi edellä sanotulla ymmärtää, että Pietari tulee tajuamaan tästä lähtien itsensä entistä riippuvaisemmaksi Jumalasta. Ja lopulta hän joutuu **ojentamaan kätensä Jeesuksen tavoin ristiinnaulittaviksi ja antamaan itsensä sidottavaksi ristin puuhun.**

Historian lehdet kertovat Eusebiuksen ja Tertullianuksen kynän välityksellä, että **Pietari kuoli marttyyrina** v. 67 keisari Neron vainoissa Roomassa ristiinnaulittuna, tosin pää alaspäin omasta pyynnöstään, koska ei katsonut oikeaksi kuolla yhtä kunniallisella tavalla kuin hänen Herransa.

Pietari oli liitetty ja liittynyt nyt uudella tavalla Jeesukseen. Niinpä **Jeesus toistaa hänelle alkuperäisen kutsun**, sen, jonka Pietari oli veljensä Andreaan kanssa saanut kolme vuotta aikaisemmin samoilla kohdin Gennesaretin rannalla, tämän: “Seuratkaa

minua, niin minä teen teistä ihmisten kalastajia.” Pietari oli lähtenyt tuolloin Jeesuksen seuraan, mutta ei ollut vielä ymmärtänyt, ettei hän ollut valmis ihmisten kalastaja, vaan Jeesuksen täytyi saada tehdä hänestä sellainen.

Jeesuksen sana Pietarille, mutta myös muille opetuslapsille ja apostoleille: “Seuraa sinä minua” tarkoitti Jeesuksen seuraamista **työssä, kärsimisessä ja kuolemassa.**

PÄÄTÖS

1. Varsin luotettavan perimätiedon mukaan kaikki Jeesuksen opetuslapset kärsivät Johannesta lukuun ottamatta marttyyrikuoleman. Ihmissilmä ja inhimillinen järki näkee heidän marttyyrikuolemassaan pelkkää tappiota. Mutta Jumala sanoo, että **he kirkastivat näin Jumalaa.**

2. Oletko tullut ajatelleeksi, miksi ensimmäiset opetuslapset kuolivat marttyyreina? Miksi hyvä kaikkivaltias Jumala salli rakkaille omilleen tapahtua sellaista?

Jeesus oli ilmestynyt ylösnousemuksensa jälkeen opetuslapsilleen useita kertoja. He olivat näin vakuuttuneita, että Jeesus on noussut ylös kuolleista. Hän elää! Sen vakuudeksi he menivät mieluummin kuolemaan kuin kielsivät Jeesuksen ylösnousemuksen ja jumaluuden. Kuolemalla uskonsa puolesta he todistavat meille Jeesuksen ylösnousemuksesta ja jumaluudesta vahvimmalla mahdollisella tavalla.

3. Opetuslapset, myös Pietari, kuolivat marttyyreina, **jotta sinä ja minä uskoisimme, että Jeesus elää ja että hän on Kristus, Jumalan Poika, maailman Vapahtaja ja että meillä olisi uskon kautta syntien anteeksiantamus ja iankaikkinen elämä Jeesuksen ristinuhrin perusteella. Jumala salli heidän kuolla siksi, koska Hän rakastaa sinua ja minua.**

Amen.

Virret: 100; 133; 378; 374; (??); 318:3-4